

KÖZÉRDÉK

AZ ALSÓFEHÉRVÁRMEGYEI NEMZETI MUNKAPÁRT HIVATALOS LAPJA.

Megjelenik hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Előfizetés: egész évre - - 12 korona.
fél évre - - - 6 "
negyed évre - 3 "

Egyes szám ára 12 fillér.

Felelős szerkesztő:
Dr. MÜLLER JENŐ.

Kiadóhivatal: FÖLDES EDE könyvkereskedése Nagyenyed.

Hirdetés ára: centiméterenként 6 fillér. Többesrői hirdetés árkedvezményben részesül.

Nyilttér sora 40 fillér.

A kormány helyzete szilárd!

Még soká marad a Lukács-miniszterium.

Lukács László miniszterelnök a Pester Lloyd egyik szerkesztője előtt fontos politikai nyilatkozatot tett, melyek során a többi között a következőket mondotta:

Ha az ellenzék azt hiszi, hogy egy kormány, amelyik bevált, köteles átadni helyét ellenfeleinek, mivel sikerrel végezte feladatát, úgy ez egy teljesen helytelen felfogás, mellyel ellenfeleinknél sűrűn találkozunk. De azok a tényezők, melyeknek ítélete egy kormány helyzetének megítélésénél latba esik, az ellenzéknek ezt a felfogását nem osztják. Azok, akik a kormány bukását olyan türelmetlenül várják, kénytelenek lesznek hát még egy ideig türelemmel lenni.

A jelenlegi kormány, — ugymond a miniszterelnök — sohasem volt határidőhöz kötött kormány, és ma sem az. Az ellenzék ezen talán nem fog nagyon örvendezni; egy kormány sorsára azonban nem az ellenzéknek lehangoltsága, vagy türelmetlensége a döntő. Azok, akiknek fölfogása egy minisztérium fennállására nézve irányadó, tisztában vannak vele, hogy a kormány a maga hatalmi érdekeit az ország jólétének mindenkor alárendelni kész.

Elmondotta azután a miniszterelnök, hogy már a husvéti ünnepek előtt kihallgatásra jelentkezett a királynál, aki olyan kegyes volt, hogy tekintetbe vette mennyire rászolgált a kormányelnök a rövid pihenőre, és a Felséges ur maga rendelkezett olyanképpen, hogy még az audiencia előtt szenteljen magának Lukács László néhány napi pihenést.

Az ellenzék tehát hiába bátorítja a saját táborát azzal, hogy a Lukács-kormány bukását hirdeti, a miniszterelnök nyilatkozatai mutatják, hogy ezeknek a híreknek semmi alapja nincs és csak azt a taktikai czélt szolgálják, hogy a teljesen csüggedt táborba új lelket öntsenek.

A politikai helyzetről.

Írta: Werner Gyula dr. orsz. képviselő.

Justh Gyula, a ki a legszókimondóbb valamennyi vezértársa közt, nem egyszer nyíltan hangoztatta, hogy az általa vezetett obstrukció felelet az 1910. évi választásokra. Tehát „revanche pour Königgrätz“.

Emberileg véve ez az álláspont érthető. Az előbbi többséget ő buktatta meg a bankakciójával; a kiengesztelés egy neme lett volna, ha most meg a munkapárti többséget törülheti el a föld színéről a „kivédhetetlen“ obstrukciói által.

Ezenkívül őt más szempont is sarkalta. Ő egész lelkéből hitte, hogy a radikális választójog nemzeti megváltás, mielő radikálisabb, annál biztosabban az. S a mint igen nagy érdeme neki, hogy mint függetlenségi vezér, az egyházpolitikai törvények tető alá hozatalából önzetlenül, minden pártpolitikai haszon nélkül, ugyancsak kivette a maga részét; ezáltal meg azt szerette, volna megérni, hogy az általános, egyenlő, titkos választójog megalkotása az ő nevével legyen összeforruva.

Az a választójogi ideál, a mely az ő szeme előtt lebegett, csak mint megnyirbált szárnyu sas kerülhetett bele a közös ellenzéki megállapodás szűk ketreczébe. S ha az előrelátó Apponyi gróf, a ki jászberényi beszámolójában úgy beszélt, hogy a szövetszertett ellenzék választójogi javaslata, ha nem is egészében, de „némely részleteiben“ még revidálható, s később — e kijelentésével némileg ellentétben — becsületbeli kötelességnek jelentette ki, hogy az ellenzék e megállapodásokhoz változatlanul ragaszkodik, — úgy e szokatlanul határozott nyilatkozat megtételében szociálista fegyvertársak minél erősebb lekötésének gyöngéd tekintetein kívül, bizonyára része volt annak a titkos aggodalomnak, hogy hátha a sasnak megnyirbált szárnyai egy szép napon kinőnek Justh Gyula jóvoltából? . . .

De vizsgáljuk; mi az, a mi június 4-én történt?

A francia forradalom eseményei oly mélyen sebzően, fájdalmasan furódtak bele a világ emlékezetébe, mint vasszög az élő fába. Nagy dolgokat vitt véghez, nagy férfiakat vetett felszínre. Nemzedékek hódolatának és utálatának tárgya volt. Egész irodalom keletkezett róla, míg végre akadt egy tudós, Taine, a ki a pozitivistá történetírás hideg, pontos, kérlelhetetlen műveivel olyannak mutatta be, a milyen valóban volt.

Taine Hipolit a következő előszóval vezeti be a francia forradalomról írt híres munkáját: „Egyiptomban — mondja alexandriai Kelemen — a templomok szentélyét aranyszövetű fátyol takarja; de ha az épület belsejébe akarunk lépni és a szobrot keressük, komoly arccal közeleg felénk a pap, himnusz éne-

kelve egyiptomi nyelven s kissé fölemeli a fátyolt, hogy megmutassa az Istent. Mit látunk ekkor? Krokodilt, kígyót, vagy valami más veszedelmes állatot. Előttünk az egyiptomiak istene: biborszőnyegen fetregő ragadozó“.

A mihez Taine a francia forradalmat hasonlítja, ahhoz hasonlítjuk mi is a mi parlamenti forradalmunkat, a rendszerré vált obstrukciót.

Az új politikai istent, a melyet elke-reasztelttek nemzeti ellenállásnak, a melyet szentélybe vittek, aranyos fátyol mögé rejtettek, biborszőnyegre terítették alája, az jellemezte leginkább, hogy lecsillapíthatatlan étvágya támadt miniszteriumokra, gyakran a legjobbakra. Azért rettegetek tőle a kormányok, azért hizelegtek neki ingatag politikai jellemek, azért imádták, a kik kultuszának papjai és hívei voltak, vagy egyébként hasznát látták, mert kártékony duvad volt esemberevő. Bánffyn kezdve, hat miniszteriumot falt fel és kétféle többséget alig tíz esztendő alatt. Közülük egy kormány és az egyik többség az ő saját gyermeke volt. A miből — a kik védelmezik — bizonyára azt olvassák ki, hogy puritán volt és önzetlen — a falatjai megválogatásában.

Egy férfúnak kellett csak jönni, a kit nem tévesztenek meg babonák és formások, a melyek az obstrukciót szentté avatják; a kit nem vezet félre az aranyos fátyol, a melyen át szörnyű alakja szebbnek tetszik; a kinek nem imponál a biborszőnyeg, a melyen tíz év óta terpeszkedik a magyar törvényhozás templomában, a ki el van szánva rá, hogy az illúziót keltő fátyolszövetet kiméletlen kézzel elszaggatja, s a biborszőnyegget alóla kirángatja, bebizonyítván nagyon is halandó voltát.

Oly férfúnak kellett jönni, a kinek a szive helyén van, hogy a furcsa szentnek a szemébe nézzen: a ki hidegen megállapítsa róla, hogy nem a mitológia, hanem a természetrajz törvényei szerint kell megfigyelni életét: a midőn lesbe áll, zsákmányát megragadja, megrágja, lenyeli és megemészti. A ki azzal az erős hittel nyomul be barlangjába, hogy nem istenség az, nem nemzeti szentség, nem erőssége és biztositéka alkotmányunknak, még nem is csalhatatlan eszköze a parlamenti váltógazdaság időnkint való kiterőszakolásának, hanem falánk ragadozó, a melyet vagy el kell pusztítani, vagy túrni, hogy parlamenti életünket irgalmatlanul elpusztítsa.

És ekkor — Taine előszavával szabadon élve — előáll Andrássy Gyula gróf és bizonygatja, hogy nagy kár a krokodilusokért, mert emberbarátok voltak. Nagy kár értük, mert többnek közülök langesze volt s csak a bűnös kormányokat falták fel; és hogy most már mi lesz, a neki nem tetsző kormányokkal, utbanálló többségekkel, ha nem

lesz többé szent krokodilus, amely időnként elnyelje őket?

Békeszerető, nyárspolgári hajlamaim vannak a politikában, de bizony azt, hogy az obstrukció végleg kimult, hogy fültövön ütötték, úgy hogy belehalt: egy szikrát sem sajnálom.

A mit szívemből sajnálom, az az, hogy egyrészt az obstrukció pusztításai, másrészt a vele folytatott kíméletlen harcok sebei és szenvedései folytán fenekestül fefordult a pártok közt való békés állapot, s közéletünkben a gyűlölet, rombolás és boszúvágy szóval a teljes elvadulás ösztönei uralkodnak. És sajnálom azokat a valóban értékes, képzett, jeles politikai erőket, a melyek jobb ügyhöz méltó, testet-lelket öltő, a taposómalom kinzásához hasonló, kitarító munkát végeztek az obstrukció szolgálatában; a kik ahelyett, hogy a megváltozott helyzetnek levonnák minden következményét, megfordított Sámson módjára, az ellenfeleik által ledöntött oszlopok romjai alá akarják temetkezni, miuthogy a törvényhozás házáat ellenfeleik fejére dönteni nem sikerült. Sajnálom ezt, magasabb parlamenti és etikai okokon kívül már csak azért is, mert egészségesebb, természetesebb pártalakulásnak, együtvé nem tartozó elemek bekezes szétválásának, egyhiten levők szabad egyesülésének a kedvező alkalmat mult el rólunk, úgy hiszem, hosszú időre.

Gondosan eltettem minden kezembe került ellenzéki nyilatkozatot, a mely június negyedikére és az utána következő eseményekre vonatkozik. Nem hiába, hogy zürzavaros idők dokumentumai ez irások és beszédek, de sok következtetés, ellentmondás, képtelenség tarkítja őket. Hozzá tartozik a kép teljességéhez, hogy ez irások és nyilatkozatok egyikevel-másikával foglalkozzam. Ám ez majd következő cikkeim tárgya lesz. Itt most még csak a június negyediké ellen megindult küzdelem úgynevezett slágerötletéről kell pár szóval megemlékeznem, a melylyel a terv kieszelői a kormányt egyetlen aknarobbanással a levegőbe akarták vetni: a delegáció üléseinek megzavarására irányuló siralmas kísérletet értem.

Arról volt szó, hogy az obstrukciónak júniusi szimfónikus hangversenyét Bécsben is előadják, a budapestinél fényesebb közönség előtt, a világ legelőkelőbb páholypublikumának, a Burg urának ugyszólván az ablakai alatt; füle hallatára annak az idegen és ellenséges indulatu politikai világnak, a melynek a mi politikai érettségünkről e nélkül is elég rossz véleménye van; s hogy el ne felejtsem, ugyanabban a díszes, gobelines termekben, a melyekben öt évvel az előtt a tigriskacagányos delegátus urak egy kis parázs keresztényszocialista nép-hangverseny szenvedő alanyai voltak.

Ezt az — enyhén szólva — nem a legjobban sikerült bécsi kirándulást azért említem fel, hogy meglathassa belőle az események minden higgadt és elfogulatlan szemlélője, mily kapkodó ötletek és pillanatnyi fellebbanások egő gyufaszálai után induló, a vereség átkát eleitől fogva magában hordó taktikával és stratégiával akarta legyőzni az ellenzék a képviselőház elnöksé-

gét és a kormányt, a mely mindenkor tisztában volt céljával és a cél elérésének eszközeivel, a mely jól végiggondolta, mindenkor hidegvérrel és megfelelő erővel, nagy ügyhöz méltó halálos komolysággal hajította végre minden lépését ebben a döntő útközetben.

Ez a balul kiütő bécsi argonautajárás nem volt sem a legnagyobb, sem a legutolsó baklövés az ellenzéki hadviselésnek, de ríktóan bizonyította, hogy az ellenzék a harcnak már ugyszólván, a legelején, elvesztette a fejét.

A háboru.

Törökország végveszedelme. A csaláldzsi vonalon napokon keresztül folyt a harc, mely nemcsak igen nagy veszteségekkel jár, de valóságos katasztrófális jellegű Törökországra nézve. A török hadseregnek, mely már egészen beleunt a harcba, a helyzete egészen reménytelen. Egy reggeli lap, melyet nem koboztak el idejében, azt írja, hogy amikor a törökök Csataldzsánál visszavonultak, a bolgárok több ezer főnyi török gyalogságot bekerítettek. Olyan híradások szerint, melyeknek a szavahihibetőséget alig lehet kétségbevonni, a bolgárok már a tulajdonképeni váróvnek a főerőit robbantják. Híre jár továbbá, hogy a bolgárok már Hademkőit is fenyegetik, úgy hogy a törökök kénytelenek voltak főhadiszállásukat onnan Omarlibe áthelyezni. Négy török hadosztály, azaz az indokollással, hogy semmi kilátás a sikerre, nem akar tovább harcolni. Enver bég, aki csütörtökön Derkosznál három feltehetően hű zászlóaljjal szerencsétlenül harczolt, a veszített csata után maga köré gyűjtve a tiszteket, revolverére mutatva így szólt: Ez az utolsó reményem! — A főhadiszállásról érkezett első részletes jelentések szerint a bolgárok vesztesége a márczius 24—26-iki harcokban, melyek Drinápoly bevételehez vezettek, halottakban és sebesültekben körülbelül 11.000. A szerbek vesztesége körülbelül 1100 halott, illetve sebesült. Mintegy 60.000 török közlegény és 833 tiszt, köztük 13 tábornok, fogságra került. A hadizsákmány a következő: 650 különböző kaliberű ágyú, 58 mitrailtuse, 10 zászló, egy léghajó, jelentékeny mennyiségű puská és municzió a gyalogság és tüzérség részére, valamint nagyobb mennyiségű szállítókosci és egyéb forgalmi eszköz, amelyek a vár védelmére szükségesek voltak.

Az egyesület ostromló csapatok Skutarinak a bombázását teljes erővel újra megkezdték. A montenegróiak már a harc elején nagy sikereket arattak. A török útegeket elhallgattatták. Itt minden órában várják azt a hírt, hogy a város kapitulál.

A harc területét a montenegróiak mindenki elől szigorúan elzárták, úgy, hogy az idegen katonai attasék sem tanui többé a hadműveleteknek, az orosz katonai attasét kivéve, aki ugylátszik a harc területén is szabadon mozoghat.

A nemzetközi flottademonstráció, a melyet a hatalmak azért határoztak el, hogy Montenegrót a nagyhatalmak határoza-

tának figyelembe vételére kényszerítsék, mint illetékes helyről jelentik, immár elmaradhatatlan. E demonstrációban résztvesz a monarchia. A haditengerészet vezetősége már intézkedett, hogy az osztrák-magyar hajóraj egy flottaosztálya haladéktalanul a montenegrói vizekre menjen.

HIREK.

— **Az erdélyi ref. püspök Nagyenyeden.** Dr. Kónessey Béla erdélyi ref. püspök f. hó 6-án délután 4 óra 56 perczkor Nagyenyedre érkezik dr. Sárkány Lajos és Bodor János bizottsági tagok kíséretében. A püspököt megérkezésekor a kollégium előjárósága és tanárkara ünnepélyesen fogadja. Aznap este a kollégiumi ifjuság szerenáddal üdvözl. A püspök az egész hetet a kollégiumi ügyek vizsgálatával fogja töltetni, s azért ez alkalommal hivatalok és testületek tisztelgése elmarad. De, bár így városunkon való időzése csak a kollégiumra lesz hivatalos jellegű, azért megérkezése s köztünk való tartózkodása városunkon, főkép a ref. egyház híveinek körében, bizonyára ünnepi hangulatot fog kelteni.

— **Időjárás áprilisben.** Meteor szerint április változási napjai 2, 3, 6, 8, 10, 14, 18, 20, 26. és 30-ra esik. Legerősebb hatású a 3-diki: száraz és szeles, a 6-iki enyhébb lesz. A 10-iki hűvös és hideg, a 18-diki csapadékos, míg a 26-diki hideg és viharos jellegű lesz.

— **Halálozások.** Áron János cipésmester hosszas betegség után márczius 29-én 59 éves korában meghalt. Hétfőn temették. Özvegye Ince Róza gyászolja. — Richard Mihályné született Beke Mária márczius 31-én Kolozsvárt, hol gyógyulást keresett, váratlanul meghalt. Tetemet hazahozták és szerdán délután temették el nagy részvét mellett, Férje Richard Mihály, a csizmadiatársulat elnöke gyászolja.

— **Ismeretterjesztés.** Az iparos önképzőkör vasárnap délután a Bethlen-kollégium dísztermében tartotta ez idényben utolsó ismeretterjesztő összejövetelét. A szép műsor meghallgatására nagy közönség gyűlt egybe. A kör három szölamu női kara kellemesen és a tanulás nagy igyekezetével énekelte el a karnagy Wohlfarth Lőrincz dalkeringőjét. Barlabás Pál szép költeményt szavalt, ügyes előadásban. Fogarasi Albert ny. koll. tanár „a munka és műveltségéről“ tartott igen tartalmas felolvasást. Szabó Rózsika mint a tél folyamán, most is hatással lépett fel. Most költeményt mondott el. Józsa István és Takács József dialogja nagyon jól sikerült. Végül a kör erős férfikara énekelte el a Lányi Ernő „Uj kuruczdal-egyvelegét“ Wohlfarth Lőrincz kitűnő vezetésével. A közönség szűnni nem akaró tapsa jelezte, hogy a dal érzéssel teli előadása mindenkit meglepett.

— **A teaestély elmarad.** A szegény tanulókat segélyező egyesület értesíti a tea-

MŰTRÁGYÁT (16% kálimsuperphosphat)
állandóan aktáron tart **WINKLER JÁNOS, Nagyenyeden.**

7822—1912. tkvi. sz.

Arverési hirdetményi kivonat.

A nagyenyedi kir. járásbíró, mint tkvi. hatóság közhírré teszi, hogy dr. Müller Jenő ügyvéd által képviselt Benyovits Mór nagyenyedi lakos végrehajtónak Boka András nagyenyedi lakos végrehajtást szenvedő elleni végrehajtási ügyében a végrehajtási árverés 170 kor. 10 fill. tőke, ennek 1912. évi február hó 5 ik napjától járó 6% kamata, eddig összesen megállapított 53 kor. 60 fill. per- és végrehajtási költség, valamint ezen árverési kéreért ezuttal megállapított 16 kor. és a még felmerülő költségek, valamint osztalokozottnak kimondott Nagyenyedi Kisegítő Takarékpénztár 1000 kor. tőke s jár. iránti követelésének kielégítése végett az 1881. LX. t.-oz 144. §. alapján és a 148.§. értelmében a gyulatehervári kir. törvényszék területén és a nagyenyedi kir. járásbíró kerületében levő nagyenyedi 1808. sz. tkjvben A + 1. rdsz. 1275. hrez. a foglalt ingatlanokból B. 1. és 3. alatt Boka Andrást megillető 1/2-ed rész jutalékára 1650 koronában megállapított kikiáltási árban elrendeltetik.

1. A fennebb megjelölt ingatlanok az 1913. április hó 19-ik napjának délelőtt 10 órájkor alulirt tkvi. hatóságnál megtartandó nyilvános árverésen a hirdetményben körülirt ingatlanok a kikiáltási ár kétharmadánál alacsonyabb áron el nem adatnak.

2. Az árverezni szándékozók az 1908. évi XLI. t.-oz 21. §-ában említettek kivételével tartoznak az ingatlanok kikiáltási árának 10%-át készpénzben, vagy az 1881. évi LX. t.-oz 42. §-ában jelzett árfolyammal számított óvadékképes értékpapirokban a kiküldött kezéhez letenni, vagy annak az 1881. LX. t.-oz 170. §-a értelmében a bíróságnál bírói letétbe történt előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű letéti elismervényt átseglyáltatni.

Vevő köteles nyomban a kikiáltási ár százaléka szerint megállapított bánatpénzt az általa ígért ár ugyanannyi százalékaig kiegészíteni, mert ellenesetben az árverés az 1908. évi XLI. t.-oz 25. §-a értelmében feg folytatatni.

A kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság.
Nagyenyeden, 1912. évi december hó 6-én

Dr. Bottlik István,
kir. jbró.

A kiadvány hitelűl:

Kaba János tkkvezető.

88 1-1

A „Nagysebeni Általános Takarékpénztár“

földbirtokra és szilárd anyagból épült bér- és lakházakra előnyös feltételek mellett a tőketörlesztést és a kamatokat magukban foglaló félévi egyenlő részletekben visszafizetendő

törlesztéses kölcsönöket

1000 koronán felüli összegekben 10—50 évi időtartamra nyújt.

Alsó-Fehér és Torda-Aranyos vármegyék területeiről kölcsönkérvények Lingner György ur által nyújtandók be.

Bővebb felvilágosításokkal szolgál:

LINGNER GYÖRGY Nagyenyed. Telefon 15.

255

NAGYENYED = re forduljon minden érdeklődő
Alsófehér m. kl. sulyt fektet elsőrendű fajtisza anyagra

Gyümölcsfacsemeték
sétányfák, díszoszerjék, tülevelűek, korlátszőnyvények, boggyógyümölcsűek stb.

Szőlőoltványok elsőrendű áru
európai és amerikai sima és gyökeres vesszők.
(Oktató díszérjegyék kívánatra ingyen)

FISCHER és Társai
faiskolák és szőlőoltványtelepek.

Nagyenyedi Kisegítő Takarékpénztár R.-T.

Az Osztrák-Magyar Bank mellékhelye.

Részvénytőke 600.000 korona.	Előnyös kölcsönt ad betáblázásra, megfelelő kezességre, értékpapirokra, sorsjegyekre, jóhitelű pénztézetek részvényeire. Vásárol és elad értékpapirokat. Letétbe elfogad értékpapirokat, sorsjegyeket, értékeket kevés örzési díj mellett. Idégen kölcsönöket a legelőnyösebben konvertál. Váltókat az összeg nagysága szerint legelőnyösebb feltételek mellett számítol le. Allandó betétet a legkedvezőbb kamatláb mellett fogad el.	Tartalékalap 400.000 korona.
Az intézet hivatalos órái hétköznapokon: délelőtt 9—12 óráig, délután 3—4 óráig.		Üzletfeleink részére telefon bevezetve 14. szám alatt.

Kitűnő minőségű és legmagasabb szilárdságu Portland-Cementet ajánl olcsó áron a

PORTLAND-CEMENT-gyár Kugler és Társai

Brassóban.

Itt helyben kapható Klemm Pál ezégnél Szentkirály-
utca 128. szám és Márer és Weiszberger ezégnél.

Nyomatott a Nagyenyedi Könyvnyomda és Papírárgyár Részvénytársaság könyvnyomdájában Nagyenyeden.